

سرشناسه : محمدی، ری شهری، ۱۳۲۵ -
عنوان و نام پدیدآور : الگوی شادی از نگاه قرآن و حدیث (فارسی - عربی) / محمدی ری شهری، با همکاری
سیدرسول موسوی؛ عباس پسندیده، ترجمه مرتضی خوش نصیب
مشخصات نشر : قم : موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، سازمان بهار و نشر، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری : ۴۹۶ ص.

ISBN : 978 - 964 - 423 - 632 - 6

وضیعت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : فارسی - عربی.

یادداشت : کتابنامه: ص. (۴۶۹-۴۸۴)؛ همچنین به صورت زیر نویس.

یادداشت : نمایه.

موضوع : شادی - جنبه‌های مذهبی - اسلام

موضوع : شادی - احادیث

موضوع : شادی - جنبه‌های قرآنی

شناسه افزوده : موسوی، سید رسول، ۱۳۴۰ -

شناسه افزوده : پسندیده، عباس، ۱۳۴۸ -

شناسه افزوده : خوش نصیب، مرتضی، ۱۳۲۵ -، مترجم

رده بندی کنگره : ۱۳۹۱ الف ۳۵ / م ۲۳۲ / ۸۸ BP

رده بندی دیویی : ۲۹۷ / ۶۳۷

شماره کتابشناسی ملی : ۲۸۵۰۱۷۵

الکوی شادی

از نگاه قرآن و حدیث

(فارسی - عربی)

محمدی‌ای شیری

با همکاری:

سید رسول موسوی، عباس پسنیده

مترجم:

مرتضی خوش نصیب

الکوی نژادی از نگاه قرآن و حدیث (فارسی - عربی)

محمد محمدی ری شهری

با همکاری: سید رسول موسوی، عباس پسندیده

مترجم: مرتضی خوش نصیب

بازبین علمی:

اخذ و مصدريابی احادیث: علی حجیمی (نجفی)، مسلم مهدی زاده، احمد رضا شاه جعفری، علیرضا نظری خرم، محمود طرازکوهی

بازبین مصدريابی: محمد مهدی احسانی فر

بازبین ترجمه: محمد مرادی، محمد هادی خالقی

بازبین نهایی: سید مجتبی غیوری

اعراب گذار: مرتضی خوش نصیب

مقابله گر با مصادر: عبد الکریم حلفی، علیرضا نظری خرم، محمد دباغی

سر ویراستار: محمد هادی خالقی

ویراستار فارسی: محمد باقری زاده اشعری، حسین پورشریف

شرح لغات و ویراستاری عربی: حسنین دباغ، عبد الکریم مسجدی، علی انصاری (حمیدای)

نمونه خوان عربی: محمد علی دباغی، حیدر وائلی

نمونه خوان فارسی: علینقی کرمان، سید هاشم شهرستانی، محمود سپاسی

فهارس فنی: علی اصغر دریاب

صفحه آرا: سید علی موسوی کیا

حروفچین: حسین افخمیان

خوش نویس: حسن فرزنانگان

مدیر آماده سازی: محمد باقر نجفی

ناشر: سازمان چاپ و نشر دار الحدیث

چاپ: اول / ۱۳۹۱

چاپخانه: دارالحدیث

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی: قم، میدان شهدا، خیابان معلم، پلاک ۱۲۵ تلفن: ۷۷۴۰۵۲۳ - ۰۲۵۱ / فاکس: ۷۷۴۰۵۷۱ - ۰۲۵۱ /

ص.ب ۴۴۶۸ / ۳۷۱۸۵

نمایشگاه دائمی علوم حدیث (قم، خیابان معلم) تلفن: ۷۷۴۰۵۴۵ - ۰۲۵۱ / فروشگاه شماره «۲» (شهر ری، حرم

حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام درب شرقی ۷) تلفن: ۵۵۹۵۲۸۶۲ - ۰۲۱

فروشگاه شماره «۳» (مشهد مقدس، چهار راه شهدا، ضلع شمالی باغ نادری، مجتمع فرهنگی تجاری گنجینه کتاب،

طیبة هم کف: ۳ - ۲۲۴۰۰۶۲ - ۰۵۱۱

<http://darolhadith.ir>

darolhadith.20@gmail.com

ISBN: 978 - 964 - 493 - 632 - 6

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است

فهرست اجمال

پیش گفتار ۷

فصل یکم: در آمدن بر «الگوی شادی در اسلام» ۱۷

اصل اول: مبارزه با آفت های شادی ۳۶

اصل دوم: درمان بیماری نگران های شادی ۴۳

اصل سوم: به کار بستن عوامل شادی آفرین ۸۱

اصل چهارم: تلاش برای شادکامی دیگران ۱۱۰

اصل پنجم: رعایت آداب شادی ۱۱۸

فصل دوم: نگاهی عمومی به شادمانی و اندوه ۱۲۵

فصل سوم: موانع شادمانی ۱۵۷

فصل چهارم: درمان اندوه ۲۰۹

فصل پنجم: عوامل شادمانی ۳۰۳

فصل ششم: شاد کردن و غمگین ساختن ۳۵۷

فصل هفتم: آداب شادمانی ۴۰۳

فصل هشتم: غصه هایی که شادی به دنبال می آورند ۴۱۹

فصل نهم: شادی هایی که اندوه در پی می آورند ۴۳۵

پیش‌گفتار

اضطراب و نگرانی، مهم‌ترین مشکل انسان عصر حاضر است^۱ و به همین خاطر، از دوران کنونی، به «عصر اضطراب» یاد می‌شود.^۲ فرد مضطرب، با «احساس رنج‌آوری» دست و پنجه نرم می‌کند که به یک موقعیت ضربه‌آمیز کنونی یا به انتظار خطری از ناحیه چیزی نامعین، وابسته است. در چنین وضعیتی، فرد مضطرب، احساس نایمنی یا تهدید می‌کند که منبع آن به روشنی قابل درک نیست.^۳ اضطراب، شامل احساس عدم تطبیق، درماندگی و برانگیختگی فیزیولوژیک می‌گردد. شخصی که مضطرب است، از عصبی بودن و تنش و بی‌قراری و تحریک‌پذیری شکایت می‌کند و اغلب در به خواب رفتن، مشکل دارد. شخص مضطرب، به آسانی خسته می‌شود، و حالاتی چون: دل‌آشوبی، سردرد، تنش عضلانی و اشکال در تمرکز فکر دارد.^۴

بررسی‌ها نشان می‌دهند که بیش از یک سوم بزرگسالان، دچار ناراحتی‌های

۱. اضطراب و نگرانی از آینده و حساس بودن نسبت به آن، به منزله بخشی از زندگی انسان، در همه افراد سالم، باید در حد اعتدال وجود داشته باشد. این اضطراب، سازنده و مفید است و باعث می‌شود تا انسان برای موفقیت و کامیابی به حرکت درآید و موانع آن را از سر راه بردارد و از خطر بگریزد. مشکل از جایی شروع می‌شود که این حالت، از حد اعتدال خارج شود و جنبه افراطی و مزمّن پیدا کند و فرد را به درماندگی و شکست بکشاند (ر.ک: آسیب‌شناسی روانی: ص ۶۱).

۲. درآمدی بر روان‌شناسی دین: ص ۱۵۱.

۳. آسیب‌شناسی روانی: ص ۶۱.

۴. روان‌شناسی مرضی: ص ۳۵۹.

عصبی، خصوصاً اضطراب‌اند.^۱ اضطرابِ مَرَضی، اثر منفی بر سلامت جسمانی و روانی افراد دارد و بهداشت شخصی فرد را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد. مشکلاتی که اضطراب به همراه دارد، در سه دسته: بدنی، شناختی (فکری - ذهنی) و روانی، قابل دسته‌بندی‌اند. افراد مضطرب، در جنبهٔ بدنی با تپش قلب، تنگی نفس، از دست دادن اشتها، تهوع، بیخوابی، تکرر ادرار، چهرهٔ برافروخته، تعریق، اختلال گفتار، و بی‌قراری روبه‌رو هستند. این افراد، به لحاظ شناختی، دچار سردرگمی، اختلال در حافظه و تمرکز، حواس‌پرتی، ترس از دست دادن کنترل، گوش به زنگی و افکار تکراری می‌شوند. از دیگر سو نیز مشکلاتی همچون: عصبی بودن، بی‌طاقتی، نگرانی، وحشت‌زدگی، دل‌واپسی، افسردگی، تنیدگی، ترس، هیجان‌زدگی و کم‌رویی، از جمله مشکلات روانی‌ای هستند که فرد مضطرب، با آنها درگیر است.^۲

گذشته از اضطراب، بشر با مشکلات دیگری به نام فشار روانی (استرس)^۳ نیز روبه‌روست که امروزه از آن به «بیماری جدید تمدن» یاد می‌شود.^۴ هر چند تعریف مشخصی از استرس ارائه نشده، اما در یک تعریف ساده و روشن - که براون و کمپیل (در پژوهشی در ۱۹۹۴ م) آن را ارایه کرده‌اند -، «فشار روانی» فشاری است که از خارج بر فرد، تحمیل می‌شود و ناراحتی‌های جسمانی و روانی را در پی دارد.^۵ این عامل، نقش مهمی در بیماری‌های جسمی و روانی ما دارد که از آنها به عنوان بیماری‌های «روان‌تنی» یا «روانی - فیزیولوژیک» نام برده می‌شود.^۶ پژوهش‌ها

۱. همان جا.

۲. مهارت‌های زندگی: ص ۲۱۰.

3. stress.

۴. همان: ص ۲۵.

۵. تنیدگی یا استرس: بیماری جدید تمدن: ص ۱۵.

۶. در نخستین دهه‌های قرن حاضر، متخصصان بالینی به کشف بیماری‌هایی نایل شدند که به نظر

نشان می‌دهند که فشار روانی، در سیستم ایمنی^۱ بدن ما - یعنی ساز و کاری که از طریق آن، بدن ما، مواد و متجاوزان بالقوه آسیب‌رسان (نظیر: باکتری‌ها، ویروس‌ها و سلول‌های سرطانی) را تشخیص می‌دهد و نابود می‌سازد - اختلال ایجاد می‌کند^۲ و موجب افزایش ابتلا به بیماری‌های جسمانی مانند سرماخوردگی و غیر آن می‌شود.^۳ همچنین تحقیقات نشان داده است که استرس شغلی زیاد، موجب بالا رفتن فشار خون و بزرگی غیر طبیعی قلب و حتی تپش نامنظم آن و گاه، مرگ ناگهانی می‌شود.^۴

در طرف مقابل، پژوهش‌های محکمی وجود دارد که رابطه شادی با سلامت جسمانی و روانی را تأیید می‌کند. شواهد علمی نشان می‌دهد که شادی، تأثیر مهمی بر طول عمر دارد^۵ و احتمال ادامه حیات، توانایی کارکردی و فعال بودن، در مورد افراد شاد، دو برابر افراد ناشاد است^۶ و نیز عملکرد سیستم ایمنی آنان، مؤثرتر از افراد ناشاد است^۷ و بخت بیشتری برای داشتن جسمی سالم دارند.^۸ همچنین شادی، رابطه مستقیم با بهبود بیماری و کاهش علائم استرس دارد.^۹

«می‌رسید ناشی از تعامل عوامل روانی و جسمانی باشند. شناخته شده است که اختلال‌ها عبارت بودند از: زخم معده، نفس تنگی، سردرد مزمن، فشار خون و اختلال‌های قلبی-عروقی. نخستین مجموعه‌های تشخیصی و آماری انجمن روان پزشکی آمریکا (DSM IV)، این بیماری‌ها را بیماری‌های «روان‌تنی» یا «روانی-فیزیولوژیک» نامیدند (ر. ک: همان: ص ۱۷).

1. immune system.

۲. روان‌شناسی اجتماعی: ص ۷۷۱.

۳. روان‌شناسی سلامت: ص ۲۰۹.

۴. همان: ص ۲۱۱.

۵. روان‌شناسی مثبت: ص ۵۴؛ شادمانی درونی: ص ۱۳.

۶. روان‌شناسی مثبت: ص ۵۴.

۷. همان: ص ۷۶.

۸. مهارت‌های زندگی: ص ۱۰۹.

۹. روان‌شناسی مثبت: ص ۵۲.

پژوهش‌ها همچنین نشان می‌دهد که هیجان‌های مثبت (همچون شادی) به ما این امکان را می‌دهد تا تحمل خود را در برابر درد، افزایش دهیم.^۱ همچنین شادمانی، خرسندی و شادی، از بروز بسیاری از بیماری‌ها و اختلالات روانی جلوگیری می‌کند. عاطفی بودن منفی، با گستره‌ای از اختلالات روانی همراه است. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که افراد بشاش، شاد و سرزنده، کمتر دچار مشکلات عصبی می‌شوند و کمتر از این مشکلات رنج می‌برند.^۲ تجربه کردن شادی و شوخ‌طبعی، روش مؤثری برای مقابله با عواطف منفی از قبیل خشم، غمگینی و افسردگی است.^۳

شادترین ساکنان کره زمین

پژوهشی منتشر شده در مجله اقتصادی معتبر «فوربس»^۴ در آمریکا، مردم ده کشور جهان را شادترین ساکنان کره زمین اعلام کرد. یکی از معیارهای انتخاب این ده کشور به عنوان شادترین کشورها در جهان، میزان تولید ناخالص داخلی در این کشورها بوده است. کارشناسان مجله اقتصادی «فوربس»، طی تحقیقات خود اعلام کردند که ساکنان این ده کشور، جزء شادترین و خوش‌حالترین مردم روی کره زمین به شمار می‌روند و با توجه به بحران اقتصادی رو به رشدی که جهان را در بر گرفته، مردم این کشورها باز هم شادند.

بنا بر گزارش رسمی این مجله، کشورهای: دانمارک، فنلاند و هلند، در صدر

۱. همان: ص ۷۶.

۲. روان‌شناسی مثبت: ص ۳۶.

۳. افراد شوخ‌طبع، به مشکلات زندگی، با شوخ‌طبعی می‌نگرند و بدین ترتیب، با احساس ناراضی، مقابله می‌کنند (مهارت‌های زندگی: ص ۱۰۹).

4. Forbes.

این فهرست، قرار دارند و پس از آنها: سوئد، ایرلند، کانادا، سوئیس، نیوزلند، نروژ و بلژیک، به ترتیب در رده‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

این، در حالی است که بر اساس گزارش همین مجله، میزان رضایتمندی مردم از زندگی در: دانمارک ۹۰/۱ درصد، فنلاند ۸۵/۹ درصد، هلند ۸۵/۱ درصد، سوئد ۸۲/۷ درصد، ایرلند ۸۱/۱ درصد، کانادا ۷۸ درصد، سوئیس ۷۷/۴ درصد، نیوزلند ۷۶/۷ درصد، نروژ ۷۶/۵ درصد و بلژیک ۷۶/۳ درصد است.^۱

گفتنی است یکی از معیارهای انتخاب این ده کشور به عنوان شادترین کشورها در جهان، میزان تولید ناخالص داخلی در این کشورها بوده است؛ چرا که به عنوان مثال، دانمارک با داشتن ۶۰ هزار دلار تولید ناخالص داخلی سرانه در سال ۲۰۰۹ میلادی، به عنوان اولین کشور در جهان قرار گرفته است. یکی دیگر از معیارها میزان ساعت کاری در هفته است. به طوری که در کشورهای اسکاندیناوی (فنلاند، نروژ و سوئد)، مردم، کمتر از ۳۷ ساعت در هفته کار می‌کنند؛ ولی در کشورهایی نظیر چین، مردم، بیش از ۴۷ ساعت در هفته کار می‌کنند. اما همچنان از زندگی خود می‌نالند و از نوع زندگی خود، ناراضی‌اند.

علاوه بر این، میزان نرخ بیکاری در دانمارک ۲ درصد، در نروژ ۲/۶ درصد و در هلند ۴/۵ درصد است؛ اما این میزان، بر اساس اعلام وزارت کار آمریکا، در این کشور، هم اکنون ۹ درصد تخمین زده شده است. بر اساس گزارش فوربس، مجموع عوامل پیش‌گفته باعث شده‌اند که ده کشور مورد اشاره، جزء بهترین و

۱. برای اطلاع از پژوهش‌های متعددی که باروش‌ها و مبانی متفاوت در باره میزان شادکامی ایرانیان انجام شده و نیز نتایج آنها، ر.ک: حدیث زندگی: ش ۴۱ ص ۹۴-۹۷ «میزان شادکامی ایرانیان در یک نگاه»، زهرا باقری).

شادترین مناطق روی زمین به شمار روند و میزان طول عمر مردم در این ده کشور، بین ۸۵ تا ۹۰ سال باشد.

نقش رشد اقتصادی در شادکامی

تردیدی نیست که رشد اقتصادی، سهم عمده‌ای در آماده‌سازی زیرساخت‌های شادکامی جامعه دارد. بر اساس تحقیقات دانشگاه انگلیسی «لیسستر»^۱ نیز دانمارک، شادترین کشور دنیا شناخته شده و دلیل آن چنین ذکر شده است: «ثبات سیاسی، نبود شهروندی زیر خط فقر در جامعه، عدم وجود بیکاری، فرهنگ کاری راحت و بی‌تنش، خانواده‌های محکم و آمار طلاق بسیار پایین، شبکه دولتی خدمات اجتماعی، بیمه ده‌مگانی، مدارس و دانشگاه‌های رایگان با کیفیت آموزشی مناسب، هویت اجتماعی مشخص برای جوانان، طبیعت بکر و معماری شهری زیبا، آلودگی ناچیز محیط زیست، میزان پایین جرم و جنایت، امکانات شهرنشینی با کیفیت بسیار بالا، امکان ورزش‌های سردیگ به طبیعت مانند کوهنوردی، اسکی و سوارکاری برای همه».

روشن است که امکانات رفاهی این کشور، در گرو رشد اقتصادی آن است و دولت‌هایی می‌توانند رضایت مردم خود را تأمین کنند که این امر به نفعی برای رشد اقتصادی و به دنبال آن، رشد علمی و فرهنگی و توسعه رفاه اجتماعی داشته باشند؛ اما باید توجه داشت که:

اولاً، از مسائل مهم، این است که: درصد تأثیر عوامل اقتصادی در شادکامی چه قدر است؟ جدیدترین تحقیقات، نشان می‌دهند که این گونه عوامل، تنها ده درصد از شادکامی را تأمین می‌کنند. پراستفاده‌ترین و متقن‌ترین نظریه در بین نظریه‌های جدید در باره شادکامی، نظریه «شادکامی پایدار»^۲ سونیا لوبومیرسکی است^۳ که بر

1. Leicester.

2. sustainable happiness.

3. Lyubomirsky, S., Tkach, C., & Sheldon, K.M. (2004). Pursuing sustained happiness through

اساس آن، عوامل شادکامی به سه دسته طبقه‌بندی می‌شوند:

(۱) عوامل وضعی ژنتیک که بر اساس مطالعات انجام شده، بیشترین سهم (۵۰٪) را در تعیین شادکامی افراد، به خود اختصاص داده‌اند.

(۲) عوامل مرتبط با شرایط زندگی^۱، همچون: سن، وضعیت تاهل / مجرد، وضعیت شغلی و سطح درآمد فرد و همچون عوامل جغرافیایی و متغیرهای زمینه‌ای (بافتی) نظیر: خانه و منطقه محل سکونت، نحوه پر کردن اوقات فراغت و نیز دارایی‌های مادی فرد که این عوامل اخیر، همگی در یک چیز، مشترک‌اند و آن، این که تقریباً ایستا و ثابت‌اند. این عوامل، علی‌رغم این که بسیار پر سر و صدا هستند و بخش عمده‌ای از توجه مردم و رسانه‌ها را به خود جلب می‌کنند، تنها حدود ده درصد از شادکامی را تبیین می‌کنند.^۲ بر اساس این نظریه، افراد، خیلی سریع با دستاوردهای زندگی، سازگار می‌شوند و این دستاوردها برایشان عادی می‌شود و لذا دیگر از داشتن آن‌ها لذت نمی‌شوند.^۳

random acts of kindness and counting one's blessing: tests of two six-week interventions. Results presented in: Lyubomirsky and Sheldon(2005). Pursuing happiness: review of General Psychology.

Lyubomirski, S., King, L.A., & Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect. Psychological Bulletin, 131, 803-855.

Sheldon, K.M., & Lyubomirsky, S. (2006). How to increase and sustain positive emotion: the effects of expressing gratitude and visualizing best possible selves? Journal of Positive Psychology, 1, 73-82.

tainable happiness. In: S.J. Lopez (Ed), Handbook of positive psychology. NY: Oxford University Press. 2nd ed.: pp667-677. Boehm, J.K., & Lyubomirsky, S. (2009). The promise of sus

1. life circumstances.

۲. اثر بخشی مداخلات روان‌شناسی مثبت‌گرا جهت افزایش نشاط، خشنودی از زندگی، معناداری زندگی و کاهش افسردگی: تدوین مدلی برای اقدام، فرید براتی، تهران: دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۸۸ ش: ص ۶۲.

۳. این، از نتایج پژوهش پیش‌گفته شلدون و لوبومیرسکی (۲۰۰۶م) (ص ۱۳۲) است.

۳) عوامل مرتبط با فعالیت‌های ارادی (قصدمند).^۱ مراد از عوامل ارادی/اختیاری - که لوبومیرسکی و شلدون از آنها به عنوان «امیدبخش‌ترین ابزارها برای تغییر دادن سطح شادکامی افراد» یاد می‌کنند - «اعمال اختیازی و مستلزم تلاش و کوشش اند که فرد، درگیر آنها می‌شود. چنین اعمالی می‌توانند شناختی (مثل: نگرش‌های مثبت یا خوش‌بینانه و پذیرش آنها)، رفتاری (مثل: مهربانی کردن به دیگران به طور مرتب یا ورزش کردن به طور مرتب) یا ارادی و قصدمند (مثل: تعیین و پیگیری اهداف مهم و معنادار شخصی) باشند. وجه مشترک همه اینها، تلاش و تعهد ارادی (آگاهانه) است».^۲ به بیانی دیگر، اینها همان چیزهایی هستند که در ادبیات اسلامی از آنها با عنوان مسائل «اخلاقی» و «اعتقادی» یاد می‌کنیم. بر اساس بررسی‌ها، این عوامل ۴۰ درصد باقی‌مانده شادکامی پایدار را تأمین می‌کنند.^۳

نمودار تعیین‌کننده‌های سه‌گانه شادکامی پایدار، بر اساس نظریه لوبومیرسکی و همکاران
البته در باره این که: آیا عوامل ژنتیک واقعاً به همین اندازه (۵۰٪) تأثیر دارند؟ و

1. intentional/Volitional activity.

2. Lyubomirsky, S., Tkach, C., & Sheldon, K.M. (2004). Pursuing sustained happiness through random acts of kindness and counting one's blessing: tests of two six-week interventions. Results presented in; Lyubomirsky and Sheldon (2005). Pursuing happiness: review of General Psychology, 0, 111-131.

۳. اثربخشی مداخلات روان‌شناسی مثبت‌گرا...: ص ۶۵.

این که این بخش، غیر قابل تغییر است یا می‌توان آن را تغییر داد؟ و یا به طور کلی آیا توزیع درصدها دقیقاً همین است یا نه؟، ممکن است مباحث و ملاحظاتی وجود داشته باشد؛ اما آنچه مهم است، این که به طور کلی ثابت شده است که عوامل شادکامی، تنها در عوامل مادی خلاصه نمی‌شوند و حتی عوامل مادی، نسبت به دیگر عوامل، تأثیر کمتری در شادکامی دارند. از این رو، نباید ثروت و رشد اقتصادی را تنها عامل شادکامی دانست.

ثانیاً، به نظر می‌رسد که مقایسه کشورهای پرجمعیت، با کشوری مانند دانمارک که فقط پنج و نیم میلیون جمعیت دارد، صحیح نباشد.

ثالثاً، عوامل و آفات شادکامی، فراتر از عوامل و آفات اقتصادی و مادی است. ممکن است کسی هیچ نوع کمبود اقتصادی و رفاهی نداشته باشد، ولی به دلیل آفت‌های اخلاقی و یا به دلیل دیگری - که شرح آنها در این کتاب خواهد آمد - دچار نگرانی و افسردگی گردد. به هر حال، ممکن است کسی دچار کمبود اقتصادی باشد و با این وصف، شاد باشد، چنان‌که امام علی علیه السلام در تبیین ویژگی‌های مؤمن می‌فرماید: «مَسْرُورٌ بِفَقْرِهِ»^۱ با این که فقیر است، شاد است.

از سوی دیگر، رشد اقتصادی همگانی، به گونه‌ای که همه مردم جهان بتوانند از انواع امکانات علمی، فرهنگی و رفاهی برخوردار شوند، ارزشی است که به باور ما، جز در عصر ظهور امام مهدی علیه السلام محقق نخواهد شد.

بر این اساس، مهم‌ترین مسئله در موضوع شادی، ارائه الگویی است که همگان بتوانند با پیروی از آن، در همه حال، شادکام باشند.

الگوی شادکامی در اسلام

با جرئت می‌توان گفت که یکی از معجزات اسلام، این است که چهارده قرن پیش از این، در عصر حاکمیت جهل بر جهان، الگویی از شادکامی را به جهانیان عرضه

کرد، که در دوران شکوفایی علم، دانشمندان جهان، از طریق تجربه و به تدریج، به آن نزدیک می‌شوند.

الگویی که اسلام برای شادکامی ارائه داده است، مبتنی بر واقعیت‌های انسان و جهان است، به گونه‌ای که همگان می‌توانند با بهره‌گیری از آن، حتی در سخت‌ترین شرایط زندگی، شادکام باشند و کتاب حاضر، تلاشی است متواضعانه در جهت استخراج و تبیین این الگو.

این کتاب، برای اولین بار، آموزه‌های پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم‌السلام را در موضوع شادی، به صورت جامع، و با نظامی نوین و آسان‌یاب، در اختیار همه علاقه‌مندان و بویژه پژوهشگران قرار می‌دهد، و فصل اول آن، جمع‌بندی این آموزه‌هاست که تحت عنوان «درآمدی بر الگوی شادی در اسلام» عرضه می‌گردد.

شایان ذکر است که متنی است و احادیث این کتاب، با همکاری فاضل ارجمند، جناب آقای سید رسول موسوی، گردآوری و توسط این جانب تنظیم گردید. همچنین در نگارش «درآمد» آن، از همکاری فاضل گرانقدر جناب آقای عباس پسندیده بهره بردم، که از ایشان و دیگر همکارانی که در «پژوهشکده علوم و معارف حدیث»، مرا در ساماندهی این اثر یاری داده‌اند، نیز از مترجم بزرگوار آن، جناب آقای مرتضی خوش‌نصیب - که با ترجمه زیبای خود، فهم آیات و احادیث این مجموعه را برای پارسی‌زبانان میسر ساخت - صمیمانه سپاس‌گزارم و از خداوند مَنان، برای همه آنان، پاداشی در خور فضل و کرامتش، مسئلت دارم.

رَبَّنَا! تَقَبَّلْ مِنَّا، إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.

محمّد محمّدی ری شهری

ششم فروردین ۱۳۹۱

دوم جمادی‌اول ۱۴۳۳